

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www-facebook.com/NFUorge

Arbeids- og
sosialdepartementet

12.04.2019

Høring om forslag til endringer i reglene for uføretrygd mv.

Det vises til høringsnotat fra Arbeids- og sosialdepartementet av 22.01.19, vedrørende ovennevnte høring.

Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

Vi har noen bemerkninger til de foreslåtte lovendringene.

Revurdering av uføretrygden

Forslaget går ut på innføre adgang til å revurdere inntektsevne etter at uføretrygd er innvilget. Dette for å forhindre at noen får en ytelse de ikke skulle hatt. Det vises til at inntektsevne ikke gir utslag i pensjonsgivende inntekt for alle, for eksempel fordi man unngår å jobbe, ved svart arbeid, ved å føre inntekt pro-forma på andre familiemedlemmer og ved å registrere inntekt som overskudd i egen virksomhet. I disse tilfellene er det derfor er noen som får beholde uføretrygd selv om de har en inntektsevne.

Vi støtter departementets vurdering av at det er uheldig at det utbetales uføretrygd til personer som har en inntektsevne, og derfor kan sørge for eget livsopphold. Vi mener likevel at de foreslåtte endringene vil gå utover flere enn de som bevisst utnytter systemet, og uberettiget får ubetalt uføretrygd.

Vi mener det er viktig at inntektsevne bare revurderes hvis det har skjedd vesentlige endringer i inntektsevnen siden uføretrygden ble innvilget. Før inntektsevnen og vilkårene for uføretrygd kan revurderes, må det derfor være et krav at det er sannsynliggjort at inntektsevnen er vesentlig endret. Departementet viser til at det kan være en vesentlig endring i «medisinske forhold, eller at den uføre ved sin arbeidsinnsats har vist at inntektsmulighetene er endret.»

Vi er enig i at en endring i medisinske forhold i noen tilfeller kan medføre en vesentlig endring i inntektsevnen. Vi mener likevel at det må være tale om en vesentlig endring i de medisinske forhold før det er grunnlag for å endre inntektsevnen. Det må være et krav at vesentlige endringer i medisinske forhold er dokumentert av lege.

Videre mener vi at personens arbeidsinnsats ikke alene kan være et tilstrekkelig argument for å revurdere inntektsevnen. Det kan medføre at personer som får uføretrygd ikke forsøker å utnytte sin restarbeidsevne, fordi de er bekymret for at uføretrygden vil falle bort.

Det kan være mange forhold som gjør at en person er i stand til å utføre mye frivillig arbeid i en organisasjon, mens det for samme person ville være vanskelig å fungere optimalt i arbeidslivet. Dette kan for eksempel være at oppgavene personen utfører i organisasjonen er bedre tilpasset personens ferdigheter og arbeidskapasitet enn det er mulig å få til i arbeidslivet. Vi mener derfor at det må være vesentlige endringer i medisinske forhold som begrunner revurdering av inntektsevne, før det kan legges vekt på arbeidsinnsats personen har vist.

Vi støtter departementets uttalelse om at deltakelse i et arbeidsrettet tiltak i regi av Arbeids- og velferdsetaten som hovedregel ikke vil innebære at det foreligger en varig endring i inntektsevnen.

Vesentlig endring

Departementet foreslår at enhver inntektsevne utover den enkeltes inntektsgrense skal anses som vesentlig endring. Vi mener at dette blir en alt for streng praktisering av regelverket, som vil medføre at mange vil unnlate å utnytte sin restarbeidsevne, i frykt for å miste uføretrygden.

Vi mener at revurdering av uføretrygd først kan skje når inntektsevnen har vist seg å overstige den enkeltes inntektsgrense over lang tid (1-3 år), i tillegg til at det er dokumentert av fagpersoner at det har skjedd vesentlige medisinske endringer siden uføretrygden ble innvilget.

Hvilende rett

Vi støtter departementets forslag om at det ved vesentlig endring i inntektsevnen kan gis hvilende rett til å få tilbake den opprinnelige uføregraden i fem + fem år.

Departementet forutsetter imidlertid at hvilende rett bare gjelder hvis personen har informert arbeids- og velferdsetaten om den vesentlige endringen innen tre måneder fra endringen inntraff. Departementet foreslår videre at hvilende rett uansett faller bort hvis meldingen kommer innen tre måneder, men etter at Arbeids- og velferdsetaten på annen måte uansett ville bli gjort kjent med endringen.

Vi mener at dette blir en alt for streng praktisering av regelverket. I mange tilfeller kan det ta litt tid før personen selv er klar over at det har skjedd en vesentlig endring i inntektsevnen, og for mange finnes det ikke ett konkret tidspunkt som man med sikkerhet kan si at inntektsevnen er endret. Det er noe som kan skje gradvis over tid. Det er derfor vanskelig å avgjøre når tre-måneders-fristen begynner å løpe.

Vi mener også det er urimelig at hvilende rett faller bort før fristen på tre måneder hvis arbeids- og velferdsetaten på annen måte ville bli gjort kjent med endringen. Selv om personen ikke har gitt beskjed før arbeids- og velferdsetaten fant ut om endringen på egenhånd, betyr det ikke at personen bevisst har forsøkt å holde tilbake opplysninger. Vi mener en slik regel vil medføre en urettmessig «kriminalisering» av ærlige stønadsmottakere.

Å praktisere en slik regel vil uansett kreve svært god informasjon fra arbeids- og velferdsetaten til mottakere av uføretrygd. For andre stønader ser vi gjentatte ganger at stønadsmottakere ikke har kjent til hvilke regler og frister som gjelder for å gi informasjon til NAV, som medfører at de får store tilbakebetalingskrav mot seg, selv om det ikke har vært deres intensjon å få uberettiget utbetaling fra NAV.

Med vennlig hilsen

(sign.)
Hedvig Ekberg
Generalsekretær

(sign.)
Ingvild Østerby
Juridisk rådgiver